

Pohjois-Savon siltasopimus

tammikuu 2019

Sisällysluettelo

Aluetalous ja yritystoiminta kasvavat – pula työvoimasta lisääntyy.....	3
Sopimusteema 1: Työperäisen maahanmuuton edistäminen uusien keinoin ja kasvua kansainvälisistä osaajista..	4
Sopimusteema 2: Yritysverkoston laadun ja toiminnan parantaminen	6
Sopimusteema 3: Maakunta yhtenäisenä työssäkäyntialueena ja tähän liittyvät liikennejärjestelyt.....	7
Sopimusteema 4: Työnantajien tarpeista lähtevä koulutus.....	9
Pohjois-Savon ja FITech-verkoston yhteistyön aloittaminen.....	9
Kysyntää vastaavan osaamisen lisääminen.....	9

Aluetalous ja yritystoiminta kasvavat – pula työvoimasta lisääntyy

Pohjois-Savon talous perustuu kone- ja energiateknologiaan, puunjalostukseen ja elintarviketuotantoon. Terveysteknologia ja -palvelut, biojalostus ja vesiteknologia ovat nousevia uusia aloja. Suurin osa työvoimasta toimii sosiaali- ja terveystaloudessa, rakentamisessa, opetuksessa, kaupallisissa palveluissa sekä yritysten käyttämissä ohjelmisto-, talous-, kehitystoiminta- ja lakipalveluissa.

Pitkän aikavälin yritystoiminnan liikevaihdon ja viennin kasvu on Pohjois-Savossa ollut koko maan tasolla. Kone-, puu- ja elintarviketeollisuuden vahvojen vientiyriyten alueella Ylä-Savossa on yritystoiminnan volyymin ja viennin kasvu tällä vuosikymmenellä ollut huomattavan nopeaa, viennissä on kahtena vuotena ylitetty 20 % vuosikasvu. Myös Sisä-Savon alueen puu- ja elintarvikealan kasvu on ollut selvästi parempaa kuin koko Suomen kasvutaso. Varkauden seudulla metsäteollisuuden rakennemuutoksen jälkeen on päästy takaisin energia-, automaatio- ja metsäteollisuuden vetämään kasvuun.

Kuopion seudulla yritystoiminnan kasvu on tämän vuosikymmenen aikana hiukan hidastunut edellisestä vuosikymmenestä, mutta se on pysynyt koko maan vauhdissa. Kuopion seudun kehityskuva poikkeaa maakunnan nopeimman vientikasvun seuduista, sillä Kuopion seudulla väestömäärä kasvaa varsinkin opiskeluaikien muuttovoiton ansiosta.

Koko maakunnan väestökehitys on kohentunut huomattavasti 2000-luvun aikana ja vuosina 2011–2013 maakunnan väestömäärä kasvoi. Näinä vuosina Kuopion vuosikasvu oli 1,1–1,2 %. Viime vuosina Kuopio on kasvanut alle prosentin vähentyneen muuttovoiton vuoksi ja liitoskuntien ikärakenteen alkaessa hidastaa myös Kuopion kasvua.

Ylä-Savo ja Varkauden seutu menettävät väestöä muuttotappion ja ikärakenteen vuoksi. Vahva vientiyriyten kasvu ja lisääntyneet rekrytoinnit eivät ole riittäneet kääntämään väestökehitystä positiiviseksi. Sisä-Savossa on sama tilanne, mutta lievempänä pienemmän alueen vuoksi.

Pohjois-Savon aluerakenteessa vahvaa vientiteollisuutta on koko maakunnassa, ei pelkästään väestöllisesti vetovoimaisimmassa maakuntakeskuksessa. Vajaa kolmasosa viennistä tuotetaan Kuopion seudulla, lähes yhtä paljon Varkauden seudulla ja loput Ylä-Savossa ja Sisä-Savossa. Kasvu on ollut nopeita kahdella viime mainitulla seudulla.

Maakunta ei muodosta riittävän yhtenäistä liikenteellisesti ja ajallisesti saavutettavaa työssäkäyntialuetta, jotta esimerkiksi Ylä-Savon työvoimatarpeeseen voitaisiin vastata työssäkäynnillä Kuopiosta ja Siilinjärveltä. Työssäkäynti lisääntyy, mutta järkevä matka-aika Kuopiosta ylittää lisälmeen saakka ja 1000 teollisen työpaikan Vieremän alue on liian kaukana.

Yritystoiminnan kasvun, pitkään jatkuneen aktiivi-ikäisen väestön muuttotappion ja koko maan työvoiman tarjonnan kasvun hidastumisen vuoksi rekrytointivaikeudet ovat kasvussa. Tällä hetkellä 40 % Kauppakamarin pohjoissavolaisista jäsenyrityksistä kokee työvoiman saamisen rajoittavan liiketoiminnan kehittämistä.

Sopimusteema 1: Työperäisen maahanmuuton edistäminen uusien keinoin ja kasvua kansainvälisistä osaajista

Siltasopimus on valtion (TEM, VM, YM, OKM, LVM) ja alueen yhteinen prosessi, jossa molemmat osapuolet sitoutuvat mahdollisuuksien mukaan edistämään kasvun mahdollisuuden hyödyntämistä. Se perustuu toimijoiden yhteistyöhön ja alueen tilanteen ja toimenpiteiden tarkasteluun horisontaalisesti - samaan aikaan useiden hallinnon alojen ja maakunnan kautta. Erityisessä tarkastelussa ovat lyhyen tähtäimen toimet, jotka käynnistyvät ja toteutuvat vuosina 2019–2020. Toimenpiteitä toteutetaan valtion ja kuntien sekä maakunnan rahoituksen kehysten ja talousarvioiden puitteissa, eivätkä asiakirjan kirjaukset sido osapuolia.

Pohjois-Savon siltasopimuksen hankkeet eivät anna koko kuvaa maakunnan kehittämisestä. Hanke lista on karsittu uusiin ja aika pienimuotoisiin avauksiin, joilla saadaan liikkeelle alueen vetovoimaa ja osaavan työvoiman saatavuutta parantavia toimia. Tämän lisäksi listalla on maakunnassa jo käynnissä olevia hankkeita, joilla on sama intressi Sillan kanssa ja jotka myöhemmin johtavat myös jatkotoimiin.

Pohjois-Savon väestöllistä vetovoimaa on tarve lisätä, varsinkin teollisilla seuduilla. Kaikki uudet työntekijät eivät voi jatkossa olla syntyperäisiä suomalaisia, työperäistä maahanmuuttoa on lisättävä ja saatava enemmän myös ulkomaalaisia opiskelijoita. Sekä työhön tulevat ulkomaalaiset, että ulkomaalaiset opiskelijat on saatava juurtumaan alueiden työpaikkoihin ja kulttuuriin.

Ulkomaalaisen työvoiman ja opiskelijoiden rekrytointia tehdään kolmessa käynnistyneessä hankkeessa. Tärkeää on saada työnantajat tarjoamaan ulkomaalaisille työpaikkoja ja harjoittelupaikkoja ja näin kiinnittämään heitä maakuntaan. Tärkeää on myös kuntien ja oppilaitosten tarjoamien palvelujen kokonaisuus.

Vieraskielistä koulutusta on tarve lisätä kaikilla koulutusasteilla. Tätä tarvitaan niin opiskelijoiden määrän lisäämisessä työvoiman tarjonnan kasvattamiseksi, että jo maahan tulleiden vieraskielisten osaamispotentiaalin hyödyntämiseksi tarvittavassa osaamista tukevassa koulutuksessa. Ammatillinen koulutus tarvitsee OKM:n strategista lisärahoitusta ulkomaalaisten ja vieraskieliseen koulutukseen sekä ulkomaalaisten työelämään integroinnin vaatimiin lisäkustannuksiin.

EURES on alueellinen työmarkkinoiden julkinen kansainvälisyyden asiantuntija. Alueellinen EURES-neuvoja tarjoaa neuvontapalveluja työnantajille ja työnhakijoille. EURES auttaa kansainväliseen rekrytointiprosessiin liittyvissä kysymyksissä. Yritykset eivät kuitenkaan juuri tunne julkisia kansainvälisen työnvälityksen palveluita, jonka vuoksi palvelun tunnettuutta tulee lisätä.

Kansainvälisten osaajien houkuttelua alueelle tulee tehdä yritysveltoisesti. Pohjois-Savossa on järjestetty Talent Boost goes Savo -tilaisuus ja käynnissä on tämän liittyvä toimenpiteiden jatkosuunnittelu. Kansainvälisten opiskelijoiden ja työskentelevien alueelle jäämistä ja kiinnittymistä tulee tukea pitkäjänteisesti erilaisin toimenpitein. Työperäisen maahanmuuton ja oppilaitoksista valmistuneiden lupaprosesseja tulee nopeuttaa - tämä tukisi kansainvälisten osaajien asettumista alueelle.

Seutukaupunkien valtion palveluja on vähennetty viime vuosina nopeaan tahtiin, mikä on yksipuolistanut niiden työvoimarakennetta ja vienyt kuntalaisten palveluja etäämmälle. Myös ammatillisen ja ammattikorkeakoulujen rahoitusleikkaukset ovat vähentäneet koulutustarjontaa eri kampuskau-

pungeissa. Yhdessä nämä toimet ovat heikentäneet seutukaupunkien toimintaympäristöä vientiteollisuuden sijaintipaikkana. Lisäksi sote-uudistus uhkaa vielä karsia terveyspalveluja näistä kaupungeista.

Valmisteilla on useille seuduille yhteisten ulkomaisen työvoiman rekrytointipalvelujen käynnistäminen ja TE-palvelujen työnvälitystä valjastetaan vahvemmin kansainväliseen rekrytointiin, päävastuu tästä on TE-toimistolla ja ELY-keskuksella. Nämä toimenpiteet sisältävät Eures-palvelujen tunnettuuden parantamista, sekä Pohjois-Savon TE-toimiston MessiLive.fi-palvelu laajentamisen kv.rekrytointeihin. TEMiltä toivotaan tähän erillisrahoitusta.

Ulkomaisten työntekijöiden ja valmistuneiden opiskelijoiden työ- ja oleskelulupaprosessit ovat liian monimutkaisia ja hitaita. Prosesseja on hakijoille ja työnantajille yksinkertaistettava ja nopeutettava ja tarveharkintaan laadittava sujuva menettely sitä samalla keventämällä ja rajaamalla koskemaan harvoja ammattialoja. Mahdollisesti lupakäytännön toimijoita on myös vähennettävä. Myös yliopistossa on törmätty nykyisen lupaprosessien ongelmiin, vaikka se toiminee erikoisosajien osalta parhaiten.

Käynnissä / liikkeelle lähdessä olevat toimenpiteet			
Teema: TYÖPERÄISEN MAAHANMUUTON EDISTÄMINEN UUSIN KEINAIN JA KASVUA KANSAINVÄLISISTÄ OSAAJISTA			
Toimenpide	Vastuutahot	Rahoitus (päätetty + haettu)	Arvio mahdollisesta lisärahoitustarpeesta
1. Future Savo – maakunnallinen vetovoimahanke ja Rajaton Ylä-Savo sekä Yritys oppii ja menestyy II; toimenpiteitä sekä kansallisesti että kansainvälisesti tunnettuuden ja mielikuvan parantamiseksi, toimia yritysten rekrytointien tukemisessa, alueiden vastaanottopalveluiden parantaminen	Iisalmi ja Kuopio, Kuopion alueen kauppakamari, yritykset, Kehitysyhtiö SavoGrow Oy, Navitas Kehitys Oy	EAKR+omarah. yht. 2.1M€ ESR 0,65 M€ ja ESR 1,33 M€	Hankkeiden myötä voi myöhemmin nousta uusia rahoitusta tarvitsemia toimenpiteitä

Mahdolliset uudet toimenpiteet			
Teema: TYÖPERÄISEN MAAHANMUUTON EDISTÄMINEN UUSIN KEINAIN JA KASVUA KANSAINVÄLISISTÄ OSAAJISTA			
Toimenpide	Vastuutahot	Rahoitus (haettu)	Arvio rahoitustarpeesta
2. Seutukaupunkien huomioiminen ja esille tuonti teollisen toiminnan keskuksina. Yhteinen henkilö kontaktoimaan ulkomaista työvoimaa.	Iisalmi, Varkaus, Suonenjoki ja Kuopio	Hyödynnetään TEM:n 3 M€ seutukaupunkirahoitusta	
3. Työnvälitys valjastetaan vahvemmin kansainväliseen rekrytointiin – Eures-palvelun tunnettuuden lisääminen sekä TE-palvelujen MessiLive.fi-palvelun hyödyntäminen kv. rekrytoinneissa lisäksi hankkeistetaan yksityinen työnvälitys julkisen työnvälityksen kumppaniksi. Siltasopimuksen toimet kytketään kansalliseen Talent Boost -toimenpideohjelman ja Business Finlandin Talent Boost -toimenpiteisiin.	ELY-keskus ja TE-toimisto, henkilöstöpalveluyritykset	-	Eures-palvelujen tunnettuus 1 htv. Hyödynnetään kahden ESR:n valtakunnallisen hankkeen resursseja. muut esitetään myöhemmin

4. Käynnistetään selvityshanke (yrityskartoitus ja analyysi). Kartoituksen avulla selvitetään tarve ulkomaiselle työvoimalle nyt ja lähitulevaisuudessa sekä kyky ottaa vastaan ulkomaalainen osaaja tulevaisuudessa sekä kyky ottaa vastaan ulkomaalainen osaaja työyhteisöön.	ELY-keskus, henkilöstöpalveluyritys	ESR, kuntaraha	
5. Työ- ja oleskelulupakäytäntöjen sujuvoittaminen ja ulkomaalaisten tarveharkinnan prosessin keventäminen. Pohjois-Savo on valmis pilotiksi.	Maahanmuuttovirasto, TE-toimisto, ELY-keskus ja ministeriöt	-	
6. Maakunnan vetovoiman lisääminen tarjoamalla vieraskielistä korkeakoulutusta ja ammatillista koulutusta. Ulkomaalaisten ja kv. opiskelijoiden integroitumisen tukeminen koulutuksella ja työkokemuksella. OKM:n harkinnanvarainen yksikköhinnan korotus tulkkausta ja uutta koulutusmateriaalia vaativaan koulutukseen.	Sakky, Ysao, Savonia amk ja UEF	Kuuluu korkeakoulujen koulutustehtävään	OKM harkinnanvarainen yksikköhinnan korotus kohdennetusti II asteelle 300 000 €.

Sopimusteema 2: Yritysverkoston laadun ja toiminnan parantaminen

Viennin kärkiyritykset ovat havainneet tarpeen kehittää niiden kumppanuus- ja alihankintaverkoston yritysten osaamista, laatua sekä tuote- ja tuotantoteknologiaa. Tästä kehittämistarpeesta on käynnissä selvitys alan kehittämishankkeissa ja niihin liittyvässä erilliselvelyksessä. Sen perusteella on tarkoitus käynnistää kohdennettuja yritysryhmien kehityshankkeita. Osaamisen ja toimintatapojen parantamisessa tarvitaan Business Finlandin rahoittamia toimenpiteitä.

Käynnissä / liikkeelle lähdössä olevat toimenpiteet			
Teema: YRITYSVERKOSTON LAADUN JA TOIMINNAN PARANTAMINEN			
Toimenpide	Vastuutahot	Rahoitus (päätetty + haettu)	Arvio mahdollisesta lisärahoitustarpeesta
7. Alihankintaverkostojen laadun, osaamisen ja toimintamallin kehittäminen Ylä-Savossa. Tarvekartoitus ja toimenpiteiden valmistelu menossa, esim. laatujärjestelmät, digitalisaatio ja robotiikka. Selvitetään yläsavalaisen verkostomallin soveltamista myös muissa yritysryhmissä maakunnassa.	Yritykset, teknologia-alan kehittämisshanke, elinkeinon kehittäjät, ELY ja Business Finland, Sakky ja Savonia	-	Rahoitusta toimenpiteiden toteutukseen haetaan Business Finlandin Sampo-rahoituksesta
8. Techno Growth -hanke ja Valtek-hanke. Teknologiayritysten kilpailukyyn, kasvun ja toiminnan käytännön kehittäminen.	Kehitysyhtiöt, kunnat, Savonia ja yritykset	EAKR ja kunnat 1.8 M€ ESR 0,8 M€	

Sopimusteema 3: Maakunta yhtenäisenä työssäkäyntialueena ja tähän liittyvät liikennejärjestelyt

Finnpulp valmistelee 1,4 Mrd. € sellutehtaan investointia Kuopion Sorsasaloon. Ympäristölupa siirtynee korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyyn, mikä tarkoittaisi ympäristöluvan saamista vuoden 2019 loppuun mennessä ja rakentamisen aloittamista 2020. Tällöin tehdas käynnistyisi 2021/2022. Pohjois-Savon ELY-keskus on arvioinut tehtaan toimintaan liittyvien kuljetusten toimintaedellytysten sekä muun liikenteen toimivuuden ja liikenneturvallisuuden varmistamiseksi tarvittavan (Äänekosken tehdasinvestoinnin tavoin) noin 235 M€ tieinvestoinnit, jotka kohdistuisivat pääosin Pohjois-Savon alueelle, mutta myös Pohjois-Karjalaan ja Kainuuseen. Ratojen osalta tarvitaan 50 M€ Kuopion ratapihan kunnostamiseen ja 10 M€ Sorsasaloon kolmioraitteen rakentamiseen. Lisäksi ratayhteydessä Kuopiosta Hamina-Kotkan satamaan on investointitarpeita, joiden kustannusarvio on vielä Väylävirastossa tekeillä. Investointien suunnittelu ja rakentaminen ajoittuisivat useamman vuoden ajalle, ja toteutusjärjestys on suunniteltu siten, että ensiksi korjataan kiireellisimmän puutteet. Siltasopimuksessa esitetään rahoitusta suunnitelmavalmiuden nostamiseen.

Pohjois-Savossa Kuopion seutu on väestöllisesti vetovoimaisin, mutta viennin kasvu on voimakainta Ylä-Savossa ja Sisä-Savossa ja myös Varkauden seudulla se on nousussa. Työvoiman liikkuvuutta on tuettava työvoiman saatavuuden turvaamiseksi. Tämän lisäksi kasvava vienti vaatii turvalliset ja sujuvat yhteydet. Nämä edellyttävät pääverkon VT5, VT9 ja Savon radan kunnostamista. Alemmalla tieverkolla yhdistetään kuntien kirkonkylät työmatkaliikenteessä sekä kuljetetaan lisääntyvä puutavara ja Suomen toiseksi suurin maitomäärä.

Viime vuosien aikana junayhteydet ovat heikentyneet. Syksyllä VR aloitti uudelleen aamuvuoron Iisalimesta Helsinkiin (osin kuntarahoituksella). Vuoro tulee vakinaistaa ja lisätä yhteyteen myös maanantai-vuoro.

MaaS-liikennekokeilua on suunniteltu Vieremän-Iisalmen teollisuuskeskittymän ympärille sekä Suonenjoen-Iisveden ympärille. Työntekijäkyselyn perusteella Iisalmen-Vieremän välille olisi löytyvässä riittävä matkustajamäärä 2-vuorotyöhön ajoitettujen bussivuorojen aloittamiseen. Tämä edellyttää lisärahoitusta joukkoliikenteeseen, jotta palvelu saadaan käynnistettyä. Pidemmän aikavälin tavoitteena on saada palvelun piiriin riittävästi matkustajia, jotta se saadaan pyörimään markkinaehtoisesti ilman valtion subventiota. Muilta osin on vielä valmisteltava kimpakkyytiratkaisuja ja kustannuksiltaan kevyitä MaaS-palveluja.

Toimenpiteitä edistetään mahdollisuuksien mukaan ja valtio-osapuoli arvioi valtakunnan kannalta merkityksellisiä liikennejärjestelmän kehittämistoimia ja niiden edellyttämää rahoitusta maantielain mukaisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelun yhteydessä. Liikenne- ja viestintäministeriö arvioi tulevia ostoliikennesopimuksia ja velvoitepäätöksiä tehtäessä mm. alueiden tarpeita, ja päätökset osto- ja velvoiteliikenteen kohdentamisesta tehdään osana LVM:n osto- ja velvoiteliikenteen valmisteluprosessia.

LVM ei sitoudu alueellisten selvitysten ja toimenpiteiden tekemiseen, mutta selvittää liikennetarpeita, matkakettujen toimivuutta ja liikennepalveluiden mahdollisuuksia valtakunnallisella tasolla liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelun yhteydessä.

Käynnissä / liikkeelle lähdössä olevat toimenpiteet			
Teema: MAAKUNTA YHTENÄISENÄ TYÖSSÄKÄYNTIALUEENA JA TÄHÄN LIITTYVÄT LIIKENNEJÄRJESTELYT (rahoituksesta neuvotellaan erikseen, valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman puitteissa)			
Toimenpide	Vastuutahot	Rahoitus (päätetty + haettu)	Arvio mahdollisesta lisärahoitustarpeesta
9. Elinkeinoelämälle välttämättömien maantieteyhteyksien ylläpito ja parantaminen perusväylänpidon toimin	LVM, Väylävirasto ja ELY	Yhteensä noin 50 M€ vuosille 2019 ja 2020	10 M€ / vuosi
10. Iisalmi – Helsinki aamujunavuorojen vakinaistaminen vuoden 2019 jälkeen, maanantai-vuoro puuttuu. Laaditaan selvitys Helsinki-Kajaani-junayhteyksien vaikutuksista Kainuun ja Pohjois-Savon sekä niiden lähialueiden elinvoiman ja matkailun kehittämiseen.	LVM, VR, Iisalmi TEM	Rahoitus olemassa 2019, sopimus täytyy vahvistaa 15.000 € + alv. Rahoitus päätetty	

Mahdolliset uudet toimenpiteet			
Teema: MAAKUNTA YHTENÄISENÄ TYÖSSÄKÄYNTIALUEENA JA TÄHÄN LIITTYVÄT LIIKENNEJÄRJESTELYT (rahoituksesta neuvotellaan erikseen, valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman puitteissa)			
Toimenpide	Vastuutahot	Rahoitus (haettu)	Arvio rahoitustarpeesta
11. Finnpulpin tulevan tehtaan puukuljetusten toimintavarmuuden turvaamiseksi tarvittavien liikenneinvestointien suunnitelmavalmiuden nostaminen ennakoivasti jo ennen tehtaan rakentamispäätöstä.	LVM, Väylävirasto ja ELY	-	1 M€
12. Tärkeimpien yhteysvälien sujuvuuden ja turvallisuuden kehittäminen suunnitelma- valmiutta nostamalla , mm. VT 5 ja VT 9	LVM, Väylävirasto ja ELY	-	1 M€
13. Savon radan palvelutason nostaminen erityisesti henkilöliikenteessä (tasoristeykset, turvalaitteet, melusuojaukset)	Väylävirasto	-	15 M€
14. MaaS-liikennekokeilu. Kokeillaan Iisalmi-Vieremä-välille kaksivuorotyöhön sovitettua liikennepalvelua. Rahoitus aloittamiseen ja alun tukeen, jatkossa tavoite markkinaehtoisuus. Muualla kimppakyytikokeilu.	Maakunnan liitto ja ELY, liikennöitsijät, kunnat, yritykset	-	25000 € / vuosi (ensisij. LVM / EAKR)

Sopimusteema 4: Työnantajien tarpeista lähtevä koulutus

Pohjois-Savon ja FITech-verkoston yhteistyön aloittaminen

Suuri osa pohjoissavolaisista vientiin suuntautuneista yrityksistä on innovatiivisia tuotteissaan, tuotannossaan ja palveluissa. Myös näiden yritysten kumppaneilta, toimittajilta, vaaditaan laadukasta ja tehokasta toimintaa ja modernin tekniikan hallintaa. Pohjois-Savossa ei ole teknistä korkeakoulua tai tiedekuntaa, joten ammattikorkeakoulun osaamiselle ja yliopiston luonnontieteille on paikallisesti suuri tarve.

Kuitenkin tärkeä osa tekniikan alan uudesta osaamisesta tuotetaan tai koulutetaan teknisissä yliopistoissa. Tämän osaamisen joustava ja tehokas hyödyntäminen yritysten työntekijöitä palvelevassa koulutuksessa helpottuu, kun Pohjois-Savossa vastaavaa työtä tekevät kumppanit Savonia ammattikorkeakoulu ja Itä-Suomen yliopisto solmivat yhteistyösopimuksen teknisten yliopistojen ja tiedekuntien kanssa. Todennäköisesti Karelia ammattikorkeakoulu tulisi mukaan tähän yhteistyöhön. Teknisen alan korkeakoulut ovat koonneet FITech-verkoston kumppaniksi tällaiselle yhteistyölle.

Vuoden 2019 tammi-maaliskuussa tehdään tarkempi yritysten ja työntekijöiden teknisen korkeakoulutuksen tarpeen kartoitus. Neuvotteluja FITech-verkoston kanssa jatketaan tunnistetun tarpeen pohjalta. Tavoitteena on aloittaa ensimmäiset koulutukset syksyllä 2019 tai vuoden 2020 alussa.

Alustavasti tämän Pohjois-Savon ja FITech-verkoston yhteistyön hinnaksi on arvioitu 1 M€ vuodessa. Tavoitteena on, että OKM:ltä saataisiin tästä kustannuksesta mm. erillisrahoituksista puolet ja toinen puoli katetaan aluekehitysrahoituksella sekä yritysten ja kuntien rahoituksella. Tarvittaessa koulutuksen käynnistämistä voidaan tukea myös ESR-hankkeella. Kuntien kanssa tarvittavasta rahoituksesta on käyty alustavat keskustelut.

Kysyntää vastaavan osaamisen lisääminen

Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä tuottaa vuosittain n. 100 opiskelijavuotta enemmän koulutusta, kuin OKM:n myöntämä järjestämislupa (1320) ja tämän päälle tulevat vuosittaiset tavoitteelliset opiskelijavuodet rahoituksellisesti mahdollistavat. Avoimessa haussa on 300 henkilöä jonottamassa opiskelupaikkaa. Koulutusta järjestetään myönnettyä rahoitusta enemmän, jotta voitaisiin vastata alueen yritysten työvoimatarpeisiin ja estetään nuorten putoaminen ammatillisen osaamisen ulkopuolelle. Tästä syystä Ylä-Savon koulutuskuntayhtymän järjestämislupa tulee nostaa 1420 vuoteen sekä tavoitteellisten vuosien yhteismäärä pitää nostaa 1600 opiskelijavuoteen.

Varkauden ja myös Iisalmen koulutustarjonta on supistunut. Erityisen ongelma tämä on Varkaudessa, missä ammattikorkeakoululla on paikallisessa tarjonnassa jäljellä vain energia-alan koulutusta. Seutujen vetovoiman ja työvoiman saatavuuden vuoksi osaamista on eri keinoilla täydennettävä ainakin liiketaloudessa, hajautetussa energiassa, digitaalisuuden ja ict:n aloilla, koneenrakennuksessa ja vientiosaamisessa. Osa koulutuksesta tulee järjestää englannin kielellä. Yrityksissä on entistä enemmän tarvetta kansainvälisyyden osaajille.

Savonia ammattikorkeakoulun tavoitteena on pilotoida jatkuvan osaamisen kehittämisen uusia koulutusmalleja. Pilotointia halutaan rahoittaa myös OKM:n ja TEMin lisärahoituksella.

Ammattikorkeakoulun joustavat välineet seutujen esille nostamiin osaamis- ja koulutustarpeisiin ovat työn ohella tehtävät tutkintokoulutukset ja muuntokoulutukset, ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot, tutkintojen osakokonaisuudet ja moduulit sekä virtuaalisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen. Koulutusta voidaan tarjota suomen tai englannin kielisenä. Jatkuva oppiminen vaatii lisää resursseja.

Ammatillisella ja ammattikorkeakoulutuksella on valmiuksia vastata seutujen osaamistarpeisiin käyttäen erilaisia jatkuvan oppimisen ja monimuotoisten koulutusten muotoja. Edellytyksenä on riittävä koulutusta tarvitsijoiden määrä. Ammatillista koulutusta voidaan tuottaa oppilaitoksissa, oppisopimuksina, ammattitutkintoina ja maksullisena palvelutoimintana oppilaitosten yhtiöiden kautta. Oppilaitoksilla on myös vuodelle 2019 rahoitusta tutkinnonosaa pienempien opintokokonaisuuksien toteuttamiseen.

Pohjois-Savossa ollaan maakuntaliiton aktivoimana kokoamassa TKI-alustoja muutamaan keskittymään ja kehittämällä niiden palveluja ja markkinointia. TKI-alustoista tehdään yhteisiä eri organisaatioille ja niiden kehittämiseen panostetaan koordinoitusti ja yhdessä laaja-alaisesti valmistellen.

Eri organisaatioiden välinen innovaatioalustan sisällä oleva tekeminen tiivistyy, minkä lisäksi innovaatioalustojen välillä tehdään yhteistyötä ja hyödynnetään osaamista poikkialaisesti. Yksityiset toimijat tekevät julkisten kanssa kehittämistyötä vuorovaikutteisesti. Tutkimus-, tiede- ja oppilaitokset panostavat strategisesti innovaatioalustoihin ja toimintaresursseihin.

Kysyntälähtöisistä koulutuksista tärkeitä ovat TE-palveluina tuotetut rekrykoulutukset, jotka auttavat akuutteihin työvoimatarpeisiin. Rekrykoulutuksia on lisätty vuoden 2016 syksystä lähtien työvoimatarpeiden ja rekrytointiongelmien lisääntyessä ja kasvaessa. Vuonna 2017 oli haussa ennätyskelliset 300 rekrykoulutuspaikkaa ja kysyntä on jatkunut vilkkaana edelleen.

Savonia ammattikorkeakoulu, Karelia ammattikorkeakoulut ja UEF ovat saaneet joulukuussa 2018 OKM:n rahoitusta koodarikouluttamiseen yhteensä 1,5 M€. ATK-osaajista on maakuntien yrityksissä suuri pula. FiTech-konsortio ja Helsingin yliopisto ovat saaneet koodarikoulutukseen rahoitusta yhteensä 11 miljoonaa. Molemmat hankkeet tarjoavat verkkokoulutuksia valtakunnallisesta ja myös englannin kielellä.

Työvoiman osaamista kehitetään tehostetusti TE-palvelujen avulla. Tavoitteena on tuplata yrityslähtöinen koulutus, erityisesti rekrytointikoulutuksia lisätään ja otetaan käyttöön yksilöllinen monialakoulutus, joka vastaa myös yksittäisiin rekrytointitarpeisiin. Rekrytointikoulutukset saavat erittäin positiivista palautetta yrityksiltä. Jotta tavoitteeseen päästäisiin, tulee näiden koulutusten järjestämiseksi lisätä henkilöresursseja sekä hankintatoimeen, yritysrajapintaan, että henkilöasiakkaiden palveluun. Lisäksi markkinointia tulee tehdä entistä enemmän.

TE-toimisto tekee vuosittain noin 1500 työnantajakäyntiä, näitä kohdistetaan työvoimatarvealoille. TE-toimistoa uudelleen organisoidaan palvelutoiminnan tehostamiseksi ja osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi.

Kainuun ja Pohjois-Savon yhteisenä toimenpiteenä esitetään osaamistili- ja setelikokeilun toteuttamismahdollisuuksien selvittämistä. Jos se on toteutettavissa, suunnitellaan ja käynnistetään pilotti yhdessä Työllisyysrahaston kanssa. Työttömyysvakuutusrahasto ja Koulutusrahasto yhdistyvät vuoden 2019 alusta Työllisyysrahastoksi. Pilotissa luotaisiin työikäisille osaamistili tai -seteli, jonka avulla voi päivittää osaamistaan hankkimalla tarvittavaa koulutusta koulutuspalvelujen tarjoajilta. Työntekijät, työnantajat ja yhteiskunta kantavat yhdessä vastuun työvoiman osaamisen päivittämi-

sestä. Osaamistilien tai -setelien hallinnointi ja elinikäisen oppimisen markkinoiden kehittämisteh-
tävät voidaan osoittaa Työllisyysrahastolle, kuitenkin siten, että myös työttömät ja työelämän ulko-
puolella olevat työkäiset olisivat kouluttautumisoikeuden piirissä. Oikeus koulutukseen on yhtäläi-
sesti myös yrittäjillä.

Käynnissä / liikkeelle lähdössä olevat toimenpiteet			
Teema: TYÖNANTAJIEN TARPEISTA LÄHTEVÄ KOULUTUS			
Toimenpide	Vastuutahot	Rahoitus (pää- tetty + haettu)	Arvio mahdollisesta li- särahoitustarpeesta
15. Ylä-Savon koulutuskuntayhtymän opiskeli- javuodet nostetaan 1600:een (=järjestä- misluvan nosto 100:lla vuodella 1420:een, vuosittain päätetään 180 vuotta). 300 jo- nottaa paikkaa.	OKM ja YSAO	Edellinen pää- tös syksy 2018	OKM tekee päätökset vuosittain
16. TKI-alustojen ja toimintamallin kehittämi- nen, poikkialaiset yhteiskäyttöiset alustat, TKI-palvelujen markkinointi	Kaikki TKI-organisaat- iot, maakunnan liitto ja ELY	EAKR 12-15 M€	
17. Koodarikoulutus Itä-Suomessa	Karelia amk, Savonia amk ja UEF	SmartICT älyk- kään auto- maation ohjel- mointiosaaja, myönnetty 1.494.900 €	
18. Työvoiman osaamisen tehostettu kehittä- minen – Yrityslähtöinen työvoimakoulutus tuplataan ja erityisesti rekrytointikoulutuk- sia lisätään työvoimapulaaloilla	ELY ja TE-toimisto	TEM 51 mom. ELY-keskuksen ja TE-toimis- ton toiminta- menot	Muut esitetään erik- seen tarvittaessa
19. Työnvälityksen tehostaminen, ml. TE-toi- miston toiminnan uudistaminen osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi	ELY ja TE-toimisto	-	Virkatyönä

Mahdolliset uudet toimenpiteet			
Teema: TYÖNANTAJIEN TARPEISTA LÄHTEVÄ KOULUTUS			
Toimenpide	Vastuutahot	Rahoitus (ha- ettu)	Arvio rahoitustar- peesta
20. Yhteistyösopimus täydennys- ja DI-koulu- tuksessa, tavoite aloittaa 2019/2020 (kou- lutustarve selvitetään, mm. ohjelmointi, data-analysointi, IoT, automaatio, energia- tekniikka). Nopeuttaa reagointikykyä ja li- sää osaamista. Kohdennetaan tarpeen mu- kaan.	Savonia, Karelia ja UEF & FITech kk-yh- teisö. Keskustelu avattu	-	Pohjois-Savossa selvi- tetään koulutustarpeet ja FITech-konsortion tarjoamat mahdolli- suudet. Niiden selkey- dyttyä on mahdollista hakea koulutukseen OKM:n positiivisen ra- kennemuutoksen ra- hoitusta. Ajankohdasta ei ole vielä päätöksiä. Alkuvaiheessa myös ESR on mahdollinen.
21. Jatkuvan osaamisen kehittäminen Varkauden, Iisalmen ja Pohjois-Savon yri- tysten jatkuvan oppimisen uusien mallien	Savonia, kaupungit ja yritykset	-	Itä-Suomen yliopisto on saanut korkeakou- lujen strategiarahoi- tusta jatkuvan oppimi-

<p>pilotointi (yrittäjyys ja liiketoiminta, hajautettu energia, digi/ict, koneenrakennus, yritysten kansainvälisyyden tukeminen).</p>			<p>sen mallien kehittämiseen. Rahoitusta on mahdollista hakea OKM:n positiivisen rakennemuutoksen rahoituskokonaisuudesta. Hakuajasta ja haun muodosta ei ole tietoa. ESR mahdollinen.</p>
<p>Talent Boost – Kasvu kansainvälisistä osaajista 22. Vahvistetaan kansainvälisten osaajien houkuttelua ja rekrytointia alueille, kansainvälisten osaajien ja yritysten kohtaamista sekä työmarkkinoiden, start up- ja innovaatiotoiminnan avoimuutta ja houkuttelevuutta kansainvälisille osaajille. Siltasopimusalueet kehittävät kansainvälisiin osaajiin liittyvää yhteistyötä alueen eri toimijoiden välillä asiakaslähtöisten palveluprosessien luomiseksi. Siltasopimusalueiden kansainvälisiin osaajiin liittyvä työ kytetään kansalliseen Talent Boost -toimenpideohjelmaan, kuten Business Finlandin koordinoimaan kv. osaajatyöhön.</p>	<p>Alueet, TEM, Business Finland, OKM?</p>	<p>-</p>	<p>Tarkentuu toimenpiteiden suunnittelun myötä</p>
<p>23. Kainuun ja Pohjois-Savon yhteisenä pilottina osaamistili- ja setelikokeilu. Selvitetään kokeilun toteuttamismahdollisuudet. Jos se on toteutettavissa, suunnitellaan ja käynnistetään pilotti yhdessä Työllisyysrahaston kanssa. Työikäisille luodaan osaamistili tai -seteli, jonka avulla voi päivittää osaamistaan hankkimalla tarvittavaa koulutusta koulutuspalvelujen tarjoajilta. Työntekijät, työnantajat ja yhteiskunta kantavat yhdessä vastuun työvoiman osaamisen päivittämisestä. Myös työttömät ja työelämän ulkopuolella olevat työikäiset olisivat kouluttautumisoikeuden piirissä. Oikeus koulutukseen on yhtäläisesti myös yrittäjillä.</p>	<p>Kainuun ja Pohjois-Savon ELYt, TE-toimistot ja Työllisyysrahasto</p>	<p>-</p>	<p>Haetaan myöhemmin</p>